



MENINGEN

«Mehmet-saken førte til at SV var med på å endre bioteknologiloven i full fart, bare måneder etter at de selv hadde stemt for den. Men denne formen for hastverksarbeid i saker med vidtrekkende og lang-siktige etiske konsekvenser håper vi man ikke nok en gang ønsker å bidra til. Uansett har man nå sørget for at dette blir en sak som kommer til å prege valgkampen.»

Vårt Land på lederplass side 2

mandag

6. JUNI 2005
uke 23 – nr. 126 – 61. årgang – kr. 10

Foto: Scanpix-Reuters



Turister vandrer opp og ned i ruinbyen Machu Picchu. Mer enn 2.500 besøker byen hver dag på det meste. Nå har Peru laget en plan slik at den berømte inkabyen redde fra å bli slitt ned.

ORDET

Han reiser små-kårsfolk or støvet, lyfter den fattige or oska, sessar han saman med stormenn og gjev han eit ærefullt sete. For søylene under jorda høyrer Herren til, han bygde jorde-riket på dei.

1 Sam 2, 8

Trækker ned inkabyen

Formål Rød-grønn regjering kan fjerne skolens kristne formålsparagraf **4**

Kristenliv Frikirkene mister medlemmer. Metodistene sliter mest **14-15**

Bolivia Fattige demonstrerer og har lammet landet i lengre tid **12-13**

Dialekter forsvinner

Nordiske dialekter dør ut. Særlig setesdalsmål og hallingmål er i ferd med å bli borte. Dialekter smelter også sammen og blir regionale, konstaterer forsker Øystein Vangsnes.

Samtidig er nordmenn blant dem som er flinkest til å ta vare på dialektene sine. Nordiske forskere har startet et forskningsarbeid som tar sikte på å ta vare på særtrekkene i de spesielle nordiske dialektene.

se side 6-7

Foto: Kurt Pedersen



Jesusmarsjen lørdag var våt, men fargerik.

Vått trakk for Jesus

Arrangørene håpet på 10.000 deltakere til Jesusmarsjen i Oslo lørdag. Halvparten så mange trosset regnet og gikk bak våte bannere oppover Karl Johans gate. På Universitets-plassen knelte deltakerne i bønn.

Side 14-15

Reis med Vårt Lands reiseklubb

2005

Vårt Lands Reiseklubb og Si-REISER kan også i 2005 invitere leserne med på spennende turer. Kultur, opplevelse, fellesskap og møte med mennesker vil stå i fokus. Vi ønsker DEG velkommen på en tursom er mer enn ferie!

NOEN LEDIGE Plasser!



NOEN LEDIGE Plasser!



ØSTERSJØEN RUNDT

Polen, Litauen,
Latvia og Estland
20. – 30. juli

Denne bussturen går gjennom de 4 spennende landene rundt Østersjøen. Vi er innom alle hovedstedene til de 3 Baltiske statene. Vi besøker den vakre byen Vilnius. Mange av oss husker de dramatiske bildene fra TV-tårnet i denne byen i 1991. Vi kjører via den mektige Korshøyden til Riga, som er Latvias hovedstad. Vi avslutter med Tallin, Hansabyen med den vakre middelalderbebyggelsen.

Turteam:
Otto Høvik, Helge Dimmen og
Even Leirkjær

Turpriser fra:
Fra 10.250,-

Avreise
Trøndelag, Møre, Nordfjord,
Bergen, Haugesund, Stavanger,
Sørlandet, Telemark og Oslo



Otto Høvik Helge Dimmen Even Leirkjær

BORNHOLM

Den danske perlen
i Østersjøen
13. – 20. juli

Dette er en flott tur som går langs den svenske vestkysten, gjennom Skåne til den danske Østersjø-perlen, Bornholm. Den populære øya med sin særpregede byggeskikk, vakre natur, sin rike kultur og sitt spennende folkeliv, er blitt et yndet reisemål for oss nordmenn. Spesielt legger vi merke til de vakre rundkirkene. Vi skal besøke en av dem.

Turteam:
Klaus Muff, Marit Hauge og
Reidar Varhaug

Turpriser fra:
8.450,-

Avreise
Trøndelag, Møre, Nordfjord,
Bergen, Haugesund, Stavanger,
Sørlandet, Telemark og Oslo



Klaus Muff Marit Hauge Reidar Varhaug

Informasjon om turen og påmelding
til Si-REISER tlf. 70 17 90 00



Vårt Lands reiseklubb



Bæsj i baksetet

■ Lei av unger i baksetet som «må på do!» hele tiden? Et britisk firma har løsningen:

«The Indipod» er et bærbart biltoalett for barnefamilier og folk med blæreproblemer, ifølge bbc.com. Som alt annet av biltilbehør, får det strøm fra sigarettengeren.

Da er det bare å kjøpe inn litt ekstra Wonderbaum, så er du klar for landeveien.

Vårt Land

Millionlønn til flere

■ Nærmere 11.300 nordmenn hevet mer enn 1 million kroner i lønn i fjor, og det er dobbelt så mange som i 2000.

Den gjennomsnittlige inntekten til landets 2,6 millioner lønsmottakere var på 238.900 kroner, viser tall Statistisk sentralbyrå (SSB) har utarbeidet for Aftenposten. Dette gjennomsnittet inkluderer alt fra 16-åringer som jobber deltid i kiosk på fritiden, til direktører i store selskaper. Statistikken fanger ikke opp næringsdrivende og aksjeeiere som hadde inntekter på langt over 1 million kroner i fjor. Deres inntekt klassifiseres nemlig som næringsinntekt eller kapitalinntekt. ©NTB

Dialektsvinn

Særegne nordiske dialekter forsvinner, og forskere

Astrid Dåstøl

astriddaa@vl.no

22 310 428

I år startet nordiske forskere arbeidet med å kartlegge hvordan vi i Norden stokker ordene våre, på fagspråk kalt syntaks.

En av hovedgrunnene er at særegne nordiske dialekter dør ut, og forskerne vil ta vare på særtrekkene i disse dialektene.

Forskere fra universitetene i Tromsø, Oslo og Trondheim er med på prosjektet, som kalles ScanDiaSyn.

Setesdalsmål. Noen norske dialekter har større risiko for å bli borte enn andre, ifølge Øystein Vangsnes, prosjektleder og postdoktor ved Universitetet i Tromsø:

– Setesdalsmål og hallingmål er kanskje i ferd med å forsvinne,

– Jeg er stolt av dialekten min. Jeg har bevart den og bruker den fremdeles blant familie og venner i Setesdal, sier Ole Tom Nomeland.

Foto: Scanpix



Norske arbeidere er mest effektive

■ Norske arbeidstakere er verdens mest effektive; vi jobber minst men skaper mest verdier.

– Norske arbeidstakere har høyest produktivitet i verden, målt som Norges verdiskapning per arbeidstime, sier forsknings-sjef **Ådne Cappelen** i Statistisk sentralbyrå (SSB) til Bergens Tidende.

Han er ikke overrasket over dette.

– Selv om man trekker ut ekstraintekten i oljesektoren, den såkalte ressursrenten, kommer Norge helt på topp i produktivitet, sier Cappelen.

– Det er ingen tvil om at nordmenn jobber effektivt på jobb. Vi organiserer arbeidet godt og arbeidsplassene er høyt mekanisert, sier han.

– Men vi ligger også på topp når det gjelder lønnskostnader per time, understreker Cappelen. Norske arbeidere jobber samtidig mindre enn de fleste.

– Norge er blant de landene som har gjennomsnittlig lavest arbeidstid. Hovedårsaken er at mange av oss jobber deltid, for eksempel kvinner som har ansvar for småbarn, sier Cappelen.

©NTB



Nordmenn jobber godt. Her en effektiv feier.

Foto: Scanpix

Blindpassasjer skadet i hengervelt

■ En svenske leide seg en tilhenger i Mandal, men da hengeren veltet fikk mannen seg en stor overraskelse.

Svensken leide hengeren på Hydro Texaco i Mandal lørdag, men da han skulle svinge opp på Skarvøybroa gikk det galt. Det ene hjulet traff midtribatten, og hele tilhengeren veltet. Først da han hørte skrik inne fra hengeren ble han oppmerksom på den stakkars blindpassasjer, skriver Aftenposten.

For inne i hengeren lå en skadet mann i 20-årene. Det er ikke kjent hvorfor han lå inne i hengeren, men det kunne ha kostet ham livet. 20-åringen ble brakt til legevakta i Kristiansand for observasjon. Han skal ha klaget over ryggsmarter, men det ser ut til at mannen har kommet fra ulykken uten varige men.

Svenske Aftenbladet oppfordret i går sine lesere til å sjekke utleiehengeren for nordmenn før man kjører av sted. ©NTB

Latterlige dager

■ Til uka blir lattermuskulene satt på prøve i Stavanger. Da blir det humorfestival fire dager til ende.

På åpningsdagen onsdag 8.juni blir det dagen derpå-markering av hundreårsdagen for unionsoppløsningen med standuplandskamp mellom Norge og Sverige.

På Norges lag stiller **Pernille Sørensen**, **Hans Morten Hansen** og **Øyvind Loven**.

©NTB

Lattermuskulene skal trimmes i Stavanger. Illustrasjonsfoto: Lisa Winslow/iStockphoto



i Norden

skal redde de grammatiske stumpene.

konstaterer han.

Han ser også at dialektene smelter sammen i ulike regioner av landet.

– Folk i Tromsø og Finnmark snakker mer og mer likt. Og snart får vi kanskje en egen Sogn- og Fjordane-dialekt, tror språkforskeren.

Vangsnes tror ikke at nordmenn snakker bort alle dialektforskjellene til slutt, men at de mindre variasjonene drukner på tunga.

– De små forskjellene i en fjord eller oppover en dal forsvinner, og dialektene blir mer regionale, forklarer han.

Samtidig tror han at dialektene stadig utvikler seg, og nevner en nykommer som har blitt til mellom asfalt og betong i hovedstaden:

– Det går mot at det oppstår nye variasjoner, for eksempel kebabnorsk. Den regnes som en etnolekt, en måte å snakke på hos en bestemt etnisk gruppe, forteller Vangsnes.

Dialekt i TV. Språkprosjektlederen mener massemediene påvirker dialektene i Norden i en mindre variert retning:

– Hvis TV ikke viser språkvariasjonene, kan det føre til språklig ensretting.

Men Vangsnes synes norsk TV

er i en dialektklasse for seg.

– I Norge er det ganske mye dialektbruk i TV, noe det ikke alltid er i andre land.

Ifølge Vangsnes er også høyere utdanning og forflytning avgjørende for utvanningen av dialektene.

Stolt. En av dem som har flyttet fra dialekten sin er Ole Tom Nomeland, tidligere kommunikasjonsdirektør i P4 og nåværende informasjonsrådgiver i kommunikasjonsbyrået Gambit. Han slo om fra Setesdalsdialekt til rent bokmål da han kom til Oslo og begynte i radio.

– Det handler om å gjøre meg forstått raskt og enkelt i de situasjonene jeg er i, forteller han.

Men han skjemmes ikke over sin barndoms tungemål.

– Jeg er stolt av dialekten min. Jeg har bevart den og bruker den fremdeles blant familie og venner i Setesdal, fortsetter han.

Nomeland tror det er naturlige årsaker til at dialekten hans er en truet art.

– Det kommer nye innflyttere som naturlig påvirker dialekten, som er i konstant forandring, tror han.

Han ser også en mindre språkbevisst generasjon vokse opp i hjembygda.

Samtidig setter han pris på at

det er mye bevisst språkarbeid i Setesdal.

Nordisk. Nordmenn er stolte av dialektene sine, og vi kan samtidig være stolte av at vi er blant de flinkeste i Norden til å bevare den.

Prosjektleder Øystein Vangsnes er mest bekymret for andre nordiske dialekter:

– Nordsvenske dialekter som avviker fra standardsvensk vil forsvinne. Det samme vil vestjysk, som snakkes nordvest på Jylland i Danmark. Også finlandssvenske dialekter vil forsvinne, mener språkforskeren, og begrunner dialektflukten i Sverige, Danmark og Finland med at dialektutjevningen har kommet lenger der.

«Det går mot at det oppstår nye variasjoner, for eksempel kebabnorsk. Den regnes som en etnolekt, en måte å snakke på hos en bestemt etnisk gruppe.»

Øystein Vangsnes, prosjektleder og postdoktor ved Universitetet i Tromsø

Tror ikke på regjeringen

■ Bare én av ti lærere, sykepleiere og politifolk har tiltro til regjeringen, viser en fersk undersøkelse.

– Tallene er dramatiske Dette er et lite varsku til regjeringen. Skepsisen til regjeringspartiene har økt blant våre medlemmer,

sier **Anders Folkestad** i Utdanningsgruppenes Hovedorganisasjon (UHO) til Dagsavisen.

Regjeringspartiene Høyre, KrF og Venstre har nå oppslutning fra bare 13 prosent av medlemmene i UHOs tre største forbund, viser en undersøkelse utført av Opini-

on. Arbeiderpartiet har en oppslutning på 23 prosent og SV på 22 prosent blant medlemmene i Norsk Sykepleierforbund, Utdanningsforbundet og Politiets Fellesforbund. Frp har en oppslutning på 3 prosent.

– Dette er en klinkende klar protest mot regjeringens arbeidslivspolitik. Regjeringens forsøk på økt konkurranseutsetting, dragkampen rund pensjon, flere midlertidige ansettelser og dårligere vern av arbeidstakere gjør at våre medlemmer i offentlig sektor sier nei takk, sier Folkestad til Dagsavisen. ©NTB

Anders Folkestad

Ny automatrunde

Kristin Aanensen

NTB

Kulturminister Valgerd Svarstad Haugland (KrF) har gått på det ene rettslige nederlaget etter det andre i kampen for et spilleautomatmonopol. Likevel råder det optimisme i departementet foran en ny rettsrunde.

Ankes. I dag starter ankesaken i Borgarting lagmannsrett. I løpet av sommeren vil dommen foreligge, men etter alle solemerker å dømme blir den anket videre til Høyesterett. Noen rettskraftig avgjørelse om hvorvidt det er i strid med EØS-avtalen å innføre monopol på såkalte utbetalingsauto-

mater, vil i så fall komme tidligst neste år.

– Taper vi, er det nokså naturlig at vi anker til Høyesterett, sier styreleder Ottar Dalset i Norsk Lotteri- og Automatbransjeforbund til NTB.

I Oslo tingrett i fjor vant automatbransjen fram med sine synspunkter om at et monopol er i strid med EØS-avtalen.

Stor tro. Avdelingsdirektør Eivind Tesaker i Kirke- og Kulturdepartementet vil ikke kommentere om dette er en sak som vil gå helt til Høyesterett dersom staten også skulle tape i Borgarting lagmannsrett. ©NTB



Presteforeningen

Presten i Skandinavia de siste 100 år

I anledning 100-årsmarkeringen av unionsoppløsningen med Sverige inviterer Den norske kirkes presteforening sammen med den svenske og danske presteforening til

Skandinavisk pastoralteologisk konferanse
onsdag 8. juni 2005 kl 11-18.30
i Margaretakyrkan, Hammersborg torg 8 b

Med fire foredrag og en panelsamtale belyses endringer i synet på presten i de tre skandinaviske landene siden 1905. Hva er felles, og hva er forskjellig?

Kl 11.00: Åpning av konferansen ved **kirkeminister Valgerd Svarstad Haugland**.

Kl 11.30: Hovedforedrag: **Dr. theol Synnøve Hinnaland Stendal**: «100 år med spørsmålet om kvinnelige prester i Skandinavia».

Dr. fil. Per Hansson: «Synen på prästen i Svenska kyrkan under 100 år med särskild hänsyn till kyrkoherdetjänsten».

Prest/lektor Peter Lodberg: «Fragmenter af et præstespejl - indtryk og erfaringer fra Den danske Folkekirke gennem 100 år».

Dr. theol. Vidar L. Haanes: «Fra hyrde- og læreembete til trøste- og bæreembete. Presterollen i Norge i 100 år».

Kl 17.30: Gudstjeneste: «...det er som om Gud selv formaner gjennom oss...» (2 Kor 5, 20).
Biskop Esbjørn Hagberg (Karlstad) og biskop Øystein Larsen.

Konferansen er gratis og åpen for alle interesserte. Enkel lunsj serveres.